

SZÁMVETÉS LÁPÜGYBEN

A dunakeszi tőzegláp 2009 októbere óta áll a médiaérdeklődés központjában egy botrányos természetvédelmi ügy kapcsán. A történet lényege dióhéjban annyi, hogy 14 évvel azután, hogy a Természet Védelméről Szóló Törvény minden lápot ex lege védelem alá helyezett, 2009-re különböző jogi csúrcsavarások eredményeként megszűnt minden hivatalos akadálya annak, hogy a természetvédelmi szempontból igen értékes, Budapest körzetében egyedülálló tőzeglápon egy hipermarket terjeszkedése során új, 46 ezer m²-es áruház és egy hozzákapcsolódó 2800 férőhelyes autóparkoló épülhessen.

A láp nagy részének védelmét 2003-ban szüntette meg a Duna-Ipoly Nemzeti Park, arra hivatkozva, hogy dolgozóik „elnézték” a térképet a védettség kijelölésekor. A láp maradék részének beépítésére az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség másodfokú határozata ad lehetőséget, amely egy téves szakértői véleményre hivatkozva állapítja meg, hogy a hipermarket által kiszemelt terület nem minősül lápnak. A természetvédők civilek véleménye szerint a főhatóság által kirendelt igazságügyi szakértő nem az 1996-os a Természet Védelméről Szóló Törvény előírásai alapján kereste a lápot, ráadásul nem is a vizsgálatra kijelölt területen. A határozatok ellentmondanak több korábbi, a Duna Ipoly Nemzeti Park, a Bükk Nemzeti Park a Szent István Egyetem és az ELTE szakértői által készített szakvéleménynek, amelyek egyértelműen igazolták a tőzegláp létét. Az Auchan áruház-tól keletre eső terület természeti szempontból igen értékes élőhelyként van nyilvántartva a Nemzeti Ökológiai Hálózat adatbázisában, amely a láp magterületét, annak védőzónáját

és egy ökológiai folyosót foglal magában. Természetvédelmi értékeinek köszönhetően a tőzegláp és környezete a törvényszintű Országos és a Budapesti Agglomerációs Területrendezési Tervekben is be nem építhető területként van nyilvántartva. Az ügy legkülönösebb vonatkozása az, hogy a láp létét tagadó szakvélemény megszületése és elfogadása előtt másfél évvel még a Természetvédelmi Főhatóság szakértői is olyan határozatot adtak ki, amely értékes lápként határozta meg a területet.

Tiltakozók

A civilek bírósági fellebbezéssel éltek a Természetvédelmi Főhatóság döntésével szemben, valamint bejelentéssel fordultak a Legfőbb Ügyészséghez a lápot „nem találó” igazságügyi szakvélemény kapcsán. A bíróság az első tárgyalást 2010. április 21-re tűzte ki. Az igazságügyi szakértő pedig a Pesti Központi Kerületi Bíróságon feljelentést tett rágalmazás vétsége miatt a civil mozgalom három vezetője, Kertész Károly, Kriska György és Sarkadi Márton ellen.

A Magyar Tudományos Akadémia Biológiai Osztálya hivatalos nyilatkozatban állt ki a civilek lápvédő törekvései mellett. A Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosa pedig előzetes állásfoglalást adott ki, amelyben szintén lápként határozza meg a kérdéses területet, és felhívja a figyelmet arra, hogy Dunakeszi Önkormányzata rendeletével alkotmányellenes módon tette beépíthetővé a Nemzeti Ökológiai Hálózatban is szereplő élőhelyet. Az ombudsmáni hivatal ügyfélként belépett a főhatóság ellen indult perbe és az Alkotmánybírósághoz fordult az önkormányzati rendelet megsemmisítése érdekében.

A láp megmentésére szövetkezett civilek természeti területet és értéket veszélyeztető magatartástól való eltiltásra irányuló közérdekű keresetet nyújtottak be a bírósághoz a hipermarket beruházó cége ellen. A láp megmentéséért két demonstrációt tartottak és 3200 támogató aláírással petíciót adtak át Szabó Imre környezetvédelmi miniszternek, amelyek eredményeként 2010. február 10-én a Minisztérium felülvizsgálatot indított a dunakeszi tőzegláp ügyében. Az erről szóló értesítést február 25-i keltezéssel kapták meg az érintettek. A levélben a miniszter megbízásából Erdey György a Koordinációs és Jogi Szakállamtitkár tájékoztatta a címzetteket arról, hogy az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség jogerős határozatával szemben felügyeleti eljárást indítottak. A főhatóság vizsgálat alá vont, 2009. június 22-én kiadott határozata megsemmisítette a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségnek a tőzegláp létét igazoló első fokú határozatát. A minisztériumi eljárás célja, hogy megállapítsa, a Természetvédelmi Főhatóság megsértette-e a természetvédelméről szóló törvényt határozatával. A felülvizsgálat indoklásaként a miniszter több társadalmi szervezet közbenjárását és a Magyar Tudományos Akadémia állásfoglalását nevezte meg. A miniszteri felügyeleti eljárás „szépséghibája” az, hogy hatásköri okokból csak a Nemzeti Ökológiai Hálózatban szereplő teljes terület harmadrésze terjed ki, és így a vizsgálat nincsen befolyással egy jelentős lápterület és a teljes pufferezóna beépítésére, ami pedig egyet jelentene a láp elpusztításával.

Nem megnyugtató sajtótájékoztató

Szabó Imre környezetvédelmi miniszter a felülvizsgálat eredményét megelőlegezve olyan, a korábbi vizsgálatoknak teljesen ellentmondó nyilatkozatokat tett, miszerint a Nemzeti Ökológiai Hálózatban szereplő területnek csak egyötöde láp és a helyszínen az elmúlt évtizedben olyan területrendezések és átépítések történtek, amelyek alapvetően megváltoztatták a terület vízháztartását. A miniszter szerint ezek az információk igen fontosak annak meghatározásában, hogy valójában láp-e a láp. A civilek szerint kifogásolható, hogy a miniszter a vizsgálat lefolytatása előtt véleményt nyilvánított, mert azzal befolyásolhatja annak eredményét.

Igen nagy érdeklődés előzte meg az Auchan áruház álláspontját ismertető sajtótájékoztatót, amely 2010. február 19-

én került megrendezésre. A cég nem bízott semmit a véletlenre, a sajtótájékoztató lebonyolítását professzionális válságkommunikátorokra bízta. A várakozásokkal szemben a sajtótájékoztató nem hozott áttörést a dunakeszi tőzegláp ügyében, az áruházlánc képviselői a sajtótájékoztatón megerősítették azokat a terveiket, amelyek megvalósulása megpecsételné a dunakeszi tőzegláp sorsát.

A cég azt állította, hogy beépítési tervük nem érinti a láp területét – fenti képiünkön azonban látható, hogy a tervezett épületek a láp egy részén és a láp fennmaradását biztosító védőzónán helyezkednének el. Az áruházlánc terveiben továbbra is szerepel a Dunakeszi szennyvízvezető csatornájának, az úgynevezett Óceán-ároknek az elterelése is, amelynek új nyomvonala a tőzegláp legértékesebb részét, a magterületet szelné ketté. A cég képviselői a sajtótájékoztatót az állították, hogy az új nyomvonal kiépítése nem az ő ötletük volt, hanem azt a természetvédelmi hatóság írta elő számukra. Ez azonban nem felel meg a valóságnak, hiszen éppen a Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség utasította el 2010. január 7-i határozatában a hipermarket kérelmét, amit a nyomvonal áthelyezésére nyújtott be. A döntést az Auchan megfellebezte, amit másodfokon a Természetvédelmi Főhatóság is elutasított. A mederáthelyezéssel kapcsolatban a meghívott szakértő elmondta, hogy a munkálatok során olyan innovatív technológiát kívánnak alkalmazni, ami megakadályozná a szennyvíz bejutását a láp vizébe. Csupán azt felejtette el megemlíteni, hogy ez az innovatív technológia sok száz méter hosszon, többméteres betonfalak talajba süllyesztésével jár együtt, ami maradandó károsodást okozna a láp élővilágában.

A cég képviselőjében jelenlévő szakértő kioktató hangnemben kérdőjelezte meg a Magyar Tudományos Akadémia Biológiai Osztályának hozzáértését a láp létének és értékeinek megállapításban, és a valós tényeknek ellentmondva azt állította, hogy jelenleg nem áll rendelkezésre egyetlen olyan természetvédelmi vizsgálat eredménye sem, amelyik alátámasztaná a tőzegláp létét.

A civil ellenállás hatására tovább már nem lehetett takargatni, hogy súlyos törvényességi problémák merülnek fel a Dunake-

szi láp ügyében, ezért a Legfőbb Ügyészség kérelmére 2010. március 8-án az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség két határozatot is hozott. Egyrészt megsemmisítette a Duna-Ípoly Nemzeti Park 2003. március 14-én kelt határozatát, amely törölte a láp védettségét.

Másrészt a Természetvédelmi Főhatóság visszavonta egy korábbi, 2009. május 12-én kelt döntését, amelyben elutasította a Levegő Munkacsoport kérését a láp teljes kiterjedésének meghatározására.

A két határozat még nem emelkedett jogerőre, ezért a lápügyben érintettek fellebbezhetnek ellene. Erre egyébként igen nagy az esély, hiszen például Dunakeszi Önkormányzata is megtámadta korábban a védettségét kimondó határozatokat, támogatva ezzel a terület magántulajdonosának vagyongyarapódását. A terület kisebbik része ügyében pedig április 21-én lesz az első bírósági tárgyalás, amelynek legfontosabb kérdése, hogy a bíróság megsemmisíti-e a "láptagadó" szakvéleményre alapozott határozatot.

A legutóbbi fejlemények

Az Auchan sajtótájékoztatóján és a miniszteri nyilatkozatokban elhangzottakra válaszul a civilek sajtótájékoztató keretében ismertették álláspontjukat a dunakeszi tőzegláppal kapcsolatos legújabb fejleményekről. Az Állatszigeten március 18-án megtartott rendezvényen beszámoltak az időközben elvégzett magánszakértői vizsgálataik eredményéről is. Az ennek keretében elvégzett talajvizsgálatokkal sikerült aktív tőzegképződést kimutatniuk a kisebbik lápfolton, igazolva ezzel annak a tőzeglápnak a létét, amelyet teljes egészében be akar építeni a hipermarket.

Bemutatták a Dunakeszin beépítéssel veszélyeztetett, a Nemzeti Ökológiai Hálózatban is szereplő területeket (lenti kép) és beszámoltak arról is, hogy a Dunakeszi Önkormányzat legnagyobb frakcióját adó Fidesz elnökéhez, Orbán Viktorhoz fordultak, hogy járjon közbe azért, hogy a frakció kezdeményezze a tőzeglápot belterületbe vonó alkotmányellenes önkormányzati rendelet visszavonását.

Elmondták továbbá, hogy 2010. június 3-án a Dunakeszi láppal kapcsolatos tudományos fórumot rendeznek, amelyen a szakterületük legelismertebb képviselői tartanak előadást erről

A DUNAKESZI LÁP MÚLTJA ÉS JÖVŐJE

A Dunakeszi láp múltja és jövője címmel tudományos fórumot rendeznek 2010 júniusában. A láp ügye, sajátságából fakadóan természettudományos, jogi, társadalmi és urbanisztikai vonatkozású is. Ezért nagyon fontos egy olyan tudományos fórum életre hívása, amely a Dunakeszi láp konkrét esetéből kiindulva, a hazai természetvédelem egésze szempontjából is lényeges kérdéseket vet fel, amelyek nem csupán a szűk tudományos közösség, hanem a széles nyilvánosság érdeklődésére is számot tarthatnak. A tudományos fórum felkért előadói szakterületük legnagyobb tekintélyeinek számíthatnak hazánkban. A részletekről a későbbiekben fogunk beszámolni az Élet és Tudomány hasábjain.

2. kép: Beépítéssel veszélyeztetett zöldterületek Dunakeszin

az összetett ügyről. Végezetül javaslatot tettek a hipermarketnek a terület ésszerű hasznosítására: Olyan, az emberek környezettudatos szemléletformálását elősegítő égrenyílő tanterem létrehozására bíztattak, amely úgy adhat élményeket és természettudományos ismereteket az áruházban vásárló családok számára, hogy közben nem okoz kárt a sérülékeny lápi életközösségben. Európa számos helyén már régóta működnek ilyen, anyagilag is sikeres terepi oktatóközpontok, ami jól mutatja, hogy egy értékes természeti élőhely hasznosítására annak elpusztítása nélkül is van lehetőség.

A dunakeszi tőzegláp körüli viták még nem jutottak nyugvópontra, a láp fennmaradásáért folytatott küzdelem tovább folytatódik.

K. Gy.